

COLUMN

BETER MIJN BEST DOEN

Mijn dochter moet een laatste keer naar school om een reflectierapport te schrijven over haar prestaties van het afgelopen jaar. Ook nog om drie uur 's middags, terwijl "echt iedereen, mam" al vakantie heeft. En, oh ja, ze is twaalf! Ik weet niet wat het is, maar dat hele reflecteren slaat mijns inziens wel een tikje door.

Een treffende samenvatting van mijn groeiende gevoel over dat doorslaan trof ik aan in het boek *Meester Mark draait door*. Deze Mark besluit op latere leeftijd het Nederlandse onderwijs te gaan versterken met zijn aanwezigheid en gaat als zij-instromer naar de lerarenopleiding. Dat levert de volgende observatie op: *"Van de pabo, waar ik elke woensdag heenga, word ik weinig wijzer. Daar klei ik een vis die van ellende uit elkaar valt. Maar zolang ik in een paar A4'tjes beklemtoon dat ik ontzettend veel heb geleerd van deze enige knutselactiviteit, krijg ik alsnog een 7. Zo werkt dat op de lerarenopleiding bij meerdere vakken."*

En zo werkt het niet alleen op middelbare scholen of lerarenopleidingen, maar ook steeds meer binnen de accountancysector bij kantoren en bij opleiders. Er zijn huizenhoge verwachtingen als men het heeft over 'het vergroten van het reflectieve vermogen' en het lerende effect. Wereldvrede is niet ver weg.

Zo tref ik steeds vaker licht wanhopige accountancystudenten, die met hun handen in het haar zitten om te komen met enigszins geloofwaardige antwoorden op vragen die hen helpen te reflecteren op het - willekeurig welke - doorstane leerproces. Sterke punten, zwakke punten, ontwikkelpunten, leerpunten. Alles is punt van aandacht *and there is no escape*.

Nee, niet alle studenten lijden in dezelfde mate. Er zijn er die heel vakkundig precies die antwoorden opschrijven waarvan ze feilloos weten dat hen dat aan een prima beoordeling helpt. Mijn dochter kan - jong als ze is - ook hele volzinnen declameren over hoeveel ze heeft geleerd, wat haar nog te ontwikkelen leerpunten zijn en hoe ze dat wil gaan bereiken ("Nog meer mijn best doen!").

En ja, er zijn studenten die weldoordacht antwoord geven en getuigen van zelfinzicht. Die vermoedelijk ook zonder hulpvragen al filosoferend door het leven gaan. Daar verdenk ik ze - liefdevol - ten minste zwaar van.

Beschikt mijn dochter - en in haar verlengde een groot aantal accountancystudenten - daarmee over een zorgwerkend gebrek aan reflectief vermogen? Is zij reddeloos verloren voor de wereld, wanneer blijkt dat ze niet in staat is gemeente antwoorden te geven op heus relevante vragen? Vragen die mogelijk net iets te vaak of te zeer losgezongen van relevante context worden gesteld?

Nee hoor. Jonge mensen willen best stil staan bij wat ze aan het doen zijn. Dat mag en moet ook heus wel eens over henzelf gaan. Als dat maar is vanuit oprechte belangstelling van een docent of begeleider, die bezig is een stevige, zelfbewuste vakman of vakvrouw af te leveren aan de maatschappij. Met goede eindproducten. Of dat nu een gekleide asbak is, of een goed opgemaakte jaarrekening, of een gezamenlijk uitgevoerd project: dat dondert niet.

Leren reflecteren op de geleverde kwaliteit der dingen hoort thuis op een beroepsopleiding. Maar leren doseren ook. ←

Margreeth Kloppenburg

Margreeth Kloppenburg werkt als adviseur en spreker voor accountants en andere professionals. Ze doet onderzoek naar hoe professionals beroepsinteger leren handelen.